

det var disse to ærede Rigsdagsmænd, der forfægtede den Anskuelse, at den rette Størrelse for Præstegaardene burde være et Boelssteds, at de skulde have et saadant Jordtilliggende, at der derpaa kunde holdes et Par Heste og 4—6 Røer, altsaa overensstemmende med det Forslag, som ifjor blev vedtaget i Landstinget. Min Mening derom — og det er nu væsentlig som praktisk Landmand, jeg vil betragte Sagen — er, at en Præstegaards Størrelse bør være, hvad man i almindelig daglig Tale kalder en Bondegaards Aul eller, for nærmere at betegne det, en Aul paa cirka 50 Tdr. Land god Jord, altsaa omtrent samme Størrelse, som Præstegaardene paa enkelte Udtagelser nær nu have, og jeg skal tillade mig at fremstille de Grunde, jeg har derfor. Jeg anseer det nemlig for aldeles nødvendigt, naar en Præst skal kunne drive sin Aul og bestride sine Embeds- og Familierejser, at han maa have en saadan Aul, at han derpaa kan holde 4 Heste og et tilsvarende Antal Røer. Præsten kan ikke lade sig nøie med mindre uden enten at forsømme sine Embedsrejser eller sin Aul. Der indtræffer jo nemlig visse Tider i Aaret, navnlig Saa- og Høsttiden, hvor man saa at sige stadig maa have sine Heste i Marken, og naar der nu paa samme Tid indtræffer hyppige Embedsrejser, hvorledes skal det saa kunne forenes? Præsten maa ikke forsømme sine Embedsrejser, men naar han ikke maa det, saa vil jo Aulen komme til at lide, og jeg seer ikke nogen Grund, hvorfor man i saa Henseende skal stille Præsten uheldigere end de øvrige Aulsbrugere i Menighededen. Man indvender frendeles, at en saadan Bedrift koster Præsten for Meget, og at han skal sætte sig i for stor en Gjæld. Ganske vist; det er uheldigt, at Præsten bliver en gjældbunden Mand, men det undgaaes jo heller ikke ved den mindre Aul; thi en saadan koster ogsaa Penge at overtage. 2 Heste og 6 Røer, de fornødne Aulsredskaber, Vogne o. s. v. ville dog ikke kunne anskaffes under mindst 1000 Rd. Den simpleste Udvei til at undgaae det uheldige Gjældsforhold vil være, at Præsten, naar han ikke har Raad til selv at gjøre det fornødne Udlæg, bortforpagter Gaarden og lader Forpagteren stille den fornødne Besætning, og en Aul af en Størrelse som den, jeg har an-

seet for rigtig, lader sig altid langt lettere bortforpagte end en saadan mindre, som er foreslaet af de ærede Herrer. Betragtes Sagen fra den reent oekonomiske Side, kan der ikke tænkes noget uheldigere Aulsbrug end det sidstnævnte. Det kræver Anskaffelsen af de samme Redskaber som det større og et forholdsmeesigt stort Folkehold; Præsten vil neppe kunne undgaae paa en saadan mindre Aul at holde mindst 4 eller 5 Tjenestefolk, og det er sandeligt ikke noget lille Folkehold paa et Boelssted. Det er selvfølgelig klart, at naar en Familie som Præstens med Knaphed kan have de tilstrækkelige Jødemidler heraf, kunne endmindre to Familier, hvilket bliver Tilfældet, naar det bortforpagtes. Efter min Mening egner en saadan mindre Aul sig ikke til Bortforpagtning, uden til en forholdsvis lav Forpagtningsafgift, netop paa Grund af dens uheldige Størrelse. Ved at indskrænke Præstegaarden til den Størrelse, der er foreslaet af de ærede Herrer, nøder man desuden netop Præsten til at blive Jordbruger; man paalægger ham de Byrder, som man just ønsker at befrie ham for; man nøder en Mand, der hverken har Raad eller Lyft til at besatte sig med Agerbrug, til at gjøre det. Der er endvidere anført imod en Aul, der er større end den, de ærede Herrer omtalte, at en saadan koster Præsten for meget at drive, fordi han paa Grund af sit Ujendskab til Landbrug og paa Grund af hele sin Stilling ikke kan drive den saaledes som en Mand, der fra Børnsben er opfødt dertil. Men denne Omstændighed vedrører jo blot Nettoprovenuet, ikke Bruttoprovenuet, idet Tharaen er for stor. Det er kun Præsten, det kommer til at gaae ud over, og der kan her ikke være Tale om noget nationaloekonomisk Tab; men vi skulle dog ikke i den Grad gjøre os til Formyndere for Præsten, at vi paa den Maade bør gribe ind i hans hele oekonomiske Stilling. Mærker Præsten, at hans Drift er ham for dyr, saa kan han jo bortforpagte den. Skal der være Tale om et nationaloekonomisk Tab, og det har jeg ogsaa hørt fremsøre som en Indvending, saa maa det fremkomme derved, at Præsten driver sin Jord daarligere, ikke dyrere end andre Jordbrugere, at han ikke faaer det Bruttoprovenuet som Andre. Der kan jo kun